

Budapest, 1898. péntek, november 4.

II. évfolyam, 257. szám.

POLITIKAI NAPILAP
szabadalmazott számozással.

Megjelenik minden este (vasárnap kivételével)

Árma mindenütt 1 krajczár.

Előfizetési ára:

Helyben házhos hordva vagy vidéken postai befizetéssel: egy hónapra 60 k.

Esti Hírlap

POLITIKAI NAPILAP
szabadalmazott számozással.Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda
V. ker., Honvéd-utca 4. szám.Szerkesztési órák:
dél előtt 10 órától délután 8 óráig.

Kiadóhivatal nyitva egész nap.

Szerkesztési telefon: 686.

Kiadóhivatali telefon: 888.

2300 koronára játszanak

az e heti október 31-től november 5-ig megjelenő összes lappéldányok és pedig a napi 50 koronás és a heti 200 koronás főnyereményen kívül, a fel nem vett s újra sorsolás alá eső nyereményekre: 29 ötven koronás és 3 kétszáz koronás főnyereményre is.

Budapest, november 4.

A Dreyfus-ügyben a francia semmitő szék hétfőn kezdi meg a vizsgálatot.

Szociálista-pör.

A budapesti esküdtszék tegnap óta együtt ül, hogy hét hírlapi cikk miatt három vádlottra ítéletet mondjon. A híres népbolondító Várkonyi István az egyik vádlott, ki »Földmívelő« című lapjában szörta a maszlagot. A szabolcsmegyei szociálista lázongásért Várkonyi hónapok óta vizsgálati fogságban ül és Nyiregyházáról hozták föl Budapestre az esküdtszék elé. Másik vádlott Várkonyi testvére, a czeplédi Várkonyi, akit szintén szerzőséggel vádolnak, de mivel kiderül, hogy írni nem tud, a nyomtatott betűt is alig ismeri, a királyi ügyész is elejti a vádat ellene. A harmadik vádlott egy eszes ember Schmidt Jenő dr, ki filozófiai dolgozataival külföldön is elismerést szerzett. Mint ideálista szociálistát szokás emlegetni, ki az emberiség általános jótétének és boldogulásának eszményét fejtegeti. A vádlott cikkekben a királyi ügyészség izgatást, hivatalos személyek rágalmasát találta. Szólnak ezek a csendőrök erőszakosságáról, kivált a kántor-jánosi lázongás alkalmából, a mért a mátészalkai járás főszolgabírája mint sértett panaszos személyesen is megjelent. Szólnak a cikkek az uzsoráról, a papi javak felosztásáról. Zagyva dolgok, még zagyvább a beidézett tanuk vallomása, Várkonyi védője Eötvös Károly nagyon elemében volt, mikor a zagyvaságokra kellett rámutatnia, és konstatálni, hogy mindezek szerint Magyarországon szociálistizmus nincs a nép közt. A szociálistizmus kétéjéből nem tudják a tanuk még az alapszabályokat sem. Irni és olvasni sem tud a tanuk egy része.

Az bizonyos, hogy bolondították és bolondítják a munkásokat és az alföldi magyar népet. De ezen a tárgyaláson sem a Várkonyi-féle izgatók befolyásáról győződünk

meg, hanem meggyült bajok sokaságáról, melyeket egy érintés már kifakaszt. A szegénység, a nyomor emészti a lelkeket és terhes gondok ülnek ezek nyakára. A szociálista program nélkül emésződnek és nyöszörögnek ezek és kenyeret kérnek. Mivel földet nem bérelhetnek, mezei munkához sem juthatnak, a hitbizományi uradalmakat és papi birtokokat se elragadtatással, se megnyugvással nem nézik. Az első tanácsadó és izgató, aki valami jobbról beszél, megnyeri hajlandóságokat, indulatba hozza őket, kivált ha a csendőrség is ki rúkol ellenük. A csendőrség fegyverének végzetes beavatkozása ennek az esküdtszéki tárgyalásnak egyik megdöbbentő tanulsága. A szociális mozgalmakból alig marad egyéb, mint a szurony és puská, mely fölavatja az egész mozgalmat lázongássá és véres nappá. A hatalom alkalmazása és kezelése a mivelt és civilizált állam fundamentuma. A miniszter, a szolgabíró, a csendőrszervező mikép nézi a maga hatalmát, ebben ismerjük meg az állam jogrend biztonságát, izgatási és végrehajtási képességét. Angliában ezzel egész másként álnak, mint Szerbiában. És Magyarországon? Attól tartunk, hogy a felhozott két szélsőség közt még a középben sem találjuk helyünket.

Az izgatókat büntessék szigorun. De ne higgyék, hogy a szurony és fegyver orvosság, mely csillapít és gyógyít. Az ugynevezett szociálistizmus mint nemzetközi járvány a magyar nép közt nincs. Van azonban elégtelenség és nyomoruság. Ezt kell vizsgálni, ezen segíteni és nem engedni, hogy népbolondítók használják ki a magok javára, s hogy a panaszkodó ajkak helyett fegyverek nyissanak véres seb-ajkak, melyek már kiáltóbbak és nem oly könnyen némulnak el.

Budapest, november 4.

+ A szociálisták és a függetlenségi párt. Mint értesülünk, a magyarországi szociáldemokrata párt a karácsonykor tartandó kongresszuson kifogja mondani, hogy Magyarország gazdasági

önállóságát és politikai függetlenségét kívánja. Kifogják azonban azt is jelenteni, hogy ezzel nem közelednek az »ugynevezett függetlenségi párt«-hoz.

Várkonyi és Schmitt pöre.

(Az Esti Hírlap tudósítójától.)

Tegnap délután 3 órakor kezdte meg a budapesti esküdtszék a földosztó Várkonyi István, unokaöccse a czeplédi Várkonyi István és Schmitt Jenő dr. az ideális anarkista sajtóperének tárgyalását. A sajtóbíró hét cikket foglalt össze és így származott azután az a monstre per, amelynek tárgyalása minden megszakítás nélkül éppen egy napig tart. Ma reggel 2 órakor mintegy negyedóra egy esküdtnak rosszul léte szakította meg a tárgyalás rendezését. A többi esküdtn is meglátogattak a kimerültség nyomai, csak a közönség, amely zsufolásig töltötte meg a nagy tanácsstermet, nem lankadt el és feszült figyelemmel kísérte a tárgyalás minden mozzanatát. A hajnal derengő pirja még mindenkit helyén talált. Az elnök fáradhatatlanul intézte a kereszt-kérdések egész özönét a vádlottakhoz és a tanukhoz.

Reggel öt óra felé sem fejezték be a bizonyítási eljárást. Az egyetlen pót-escüdtt már bóbiskolni kezdett, amikor a háta mögött ülő egyik esküdtt czeruzájának bökésével csendes szendergésből felriasztotta.

A középső karzaton Várkonyi István leánya foglalt helyet és ott maradt fáradhatatlanul a tárgyalás végéig.

Reggel hat óra tájban élénkebbé vált a kép. Gegus Gusztáv főügyészi helyettes beszélt ebben a szerepkörben először. Szünet következett. Ezután általános figyelem között Eötvös Károly kelt fel védelemre. Az arczok már a bevezető beszédben is mosolyra gömbölyödtek. A védőbeszédéből csak egy szikrázott az elmeél és a magyaros zamatú humor.

Ezután a másik két védő, Neuschloss Tivadar dr. és Pártos Béla beszélt.

Dél előtt 10 órára járt az idő, amikor a viszonzalásokra került a sor.

Dél felé a vádlottak beszéltek. Várkonyi védekezése igen szürke volt. Annál nagyobb érdeklődéssel tekintett a közönség Schmidt Jenő dr. beszéde elé. Schmidt azonban nem sokáig hirdethette tanait, mert az elnök megvonta tőle a szót.

Itéllehozatalra csak késő délután kerül a sor.

A reggeli lapokban közölt tudósítások folytatásául, adjuk a következőket:

Éjféltután két órakor a harmadik vádpont felett folyt a tárgyalás.

Koos Gábor tanu az elnök kérdéseire elmondja, hogy Boros hivatta őt és azt mondta, vállalja el egy cikknek szerzőségét.

Elnök: Mondta-e Boros, hogy Várkonyi bajban van? Koos: Mondta, valamin az is, hogy minden ember egy-egy cikkért vállalja el a felelősséget.

Elnök: Ki vállalkozott? Koos: Nögyen, de visszaléptünk.

Elnök: Mit ígért? Koos: Naponkint amíg a börtönben ülünk, egy-egy forintot.

Elnök: És ki fogja ezt fizetni?

Koos: Azt mondta Boros, hogy Várkonyi.

Elnök: Képesnek tartja-e Boros, hogy cikket írjon. Koos: Képesnek tartom.

Elnök: Nem tűnt-e fel, hogy Boros sokat utazott és sokat költ? Koos: Mi a lapra adtuk a pénzt, ezenkívül pedig Boros mulatságot is rendezett.

A rosszul lett Jungfer Gyula esküdf helyét Bamer póteshüdt foglalja el.

A sajtóbíró mellőzte Boros meghittetését, mert vallomásában önmagát is terheli és így nem bocsájtható esküre.

Lázítás.

Reggel 3 órakor a IV-ik vádlottra került a sor. A cikk címe: »Lázítás.«

A főügyészség osztály ellen való gyűlöletet lát a cikkben, melyért Schmitt Jenő dr. vállalta el a felelősséget. A vádat mind az által kiterjesztette a két Várkonyira is, akik néhány erős kifejezéssel spékelték meg a cikket.

Schmitt Jenő dr. elvállalja a szerzőséget, megjegyzi azonban, hogy az »urá huncutságot üzők« kifejezést nem használta.

Elnök: Mit ért ez alatt a kifejezés alatt?

Schmitt: Uri huncutságot üző, népies nyelven annyit jelent, mint politikát üző. Ismétlem ezt, hogy ezt a kifejezést más kéz szurta be cikkembe.

Várkonyi: Ezt a kifejezést unokaöccse a czeplédi Várkonyi István dikálta be. Mariska olvasta fel neki és eszsurta is bele ezt a megjegyzést a cikkbe.

Elnök kétségbevonja, hogy erre, azaz a cikk ilyen javítására a czeplédi Várkonyi képes volna. Megjegyzi, hogy Várkonyi a jegyzőkönyvben másképp vallott. Várkonyi ugyanis akkor azt mondotta, hogy amikor a cikk kefelevonata elkészült, ugyanakkor nála volt öccse, a czeplédi Várkonyi. A cikket olvasgatva, a kifejezést a szintén ott volt Várkonyi Mariskával, aki a korrekturát végezte, szuratta be a czeplédi Várkonyi. Leánya

a cikket a jobb hangzás és összefüggés szempontjából is javított.

Czeglédi Várkonyi István azután az elnök kérdésére elmondta, hogy feljött Budapestre és felkereste bátyját a kiadóhivatalban.

Elnök: Mi volt az a kiadóhivatal?

Czeglédi Várkonyi: Hát kiadóhivatal. A cikket Mariska olvasta fel és én azt mondtam neki, hogy az *uri hunczúságot* szurja bele.

Elnök: Tud ön írni és olvasni?

Czeglédi Várkonyi: Irni nem, olvasni, amióta a *«Földművelő»* című lap jár hozzánk.

Elnök közli azután, hogy Várkonyi Mariska azt vallotta, hogy a cikket czeplédi Várkonyi elolvasta és így tette meg vele a szóban forgó beszúrást.

Czeglédi Várkonyi: Ő olvasta, én nem tudok olvasni.

A szabolcs-ung- és szatmármegyei testvérekhez!

Az V-ik vádlevelre került ezután a sor. Ebben fejt ki Várkonyi az ő programját.

Ennél a cikknél tanuként csupán Borost hallgatják ki.

Várkonyi az elnök kérdéseire előadja, hogy a kézirat hollétére nem tud, postán kapta és abban a cikkben is, amelyet Boros írt, javítani kellett.

Elnök: Azt állítja Várkonyi, hogy ezt a cikket maga írta. Boros: Igenis, én írtam.

Elnök: Meddig tart egy ilyen cikk megírása. Boros: Ha teszem azt este 10 órakor hozzáfokok tizenegyre elkészülök vele. Elnök: Mi van a cikkben? Boros: Már nem igen emlékszem, annyit azonban tudok, hogy a földművelő munkások helyzetét eseteltem.

Elnök: Essetelje ezt most itt élő szóval még egyszer. Boros: Bizony a munkásokkal hamar bannak el... Igaz, hogy nem egészen így írtam azt, hanem ilyen modorban.

Elnök: Min alapul a szocializmus? Boros: A testvériség és egyenlőség evén.

Elnök: Mi az arisztokrácia? Boros: Ami most fennáll.

Elnök: Hát a plutokrácia? Boros: Mindent nem tudhatok.

Elnök: Hát a kettő ellentéte? Boros: Nem tudok mindent kifejezni.

Elnök: Tudja-e, mi az a mai társadalmi rend? Boros: Társadalmi rend csak kis társaságban van, csak kis társaság élvezi azt. A társadalmi rend a rendfentartás.

Elnök: Milyen rendet akarnak maguk? Boros: Hogy legyen meg mindenkinnek tisztességes megélhetése.

Elnök: Mi az elődsí? Boros: Aki a nép nyakán él és nem dolgozik.

Elnök: Tudja-e, mi a néppárt? Boros: Tudom. A néppárt a papi párt.

Elnök: Van-e maguknál? Boros: Nincs.

Elnök: Hát honnan tudja, hogy egyáltalán van ilyen? Boros: A napilapokból.

Elnök: Hát ki a vezére? Boros: Nem tudom.

Elnök: Az egyiket pedig meg is nevezte a cikkben, még pedig egy Zichyt. Boros: Igaz biz az.

Elnök: Maga Zichy Jánost nevezte meg. Olvasott már tőle beszédet, mert reá hivatkozott. Boros: Olvastam.

Eötvös jegyzőkönyvébe féri iktatni, hogy Boros előtt a cikket nem olvasták föl. Ilyen nehéz bölcseleti kérdésekre — ugymond — csak az ezzel foglalkozó néhány egyetemi professzor tudna megfelelni és ezek is rosszul.

Eötvös: kéri a Borossal való cikk-iratást.

Geguss ügyész nem kívánja cikk-iratást.

Elnök: Ilyesmí még nem fordult elő a gyakorlatban. Próbáirások már történtek, az elmebeli tehetőségnek megvizsgálása azonban még nem. Az esküdtekhez intézi azt a kérdést, vajjon a cikkírást megengedik-e.

Eötvös ennek a kérdésnek az esküdtekhez való intézését nem engedi meg, mert a bizonyítási eljárás csak a sajtóbíróságot illeti.

A bíróság a cikkírást mellőzi. Ha a cikkírást Borosnak megengednék, előbb meg kellene motozni, ehhez pedig

a bíróságnak, minthogy Boros nem fogoly, nincsen joga.

A földosztás.

A hatodik inkriminált cikkben Várkonyi a földosztásról beszél.

A papságról írván, mely millió holdakra menő földeket elrabolt a néptől, azt mondja, hogy jól teszi a nép, ha visszaveszi tőle köztudajdonba a földeket, valamint a többi nagy földterületeket bitörő uralmától.

Elnök czeplédi Várkonyit hallgatja ki, aki saját bevallása szerint még írni sem tud és Antal Károlyt mondja annak, aki a cikket papírra tette.

Állam nélkül.

Reggel 5 órakor a VII-ik vádlevelre vette elő az elnök. Az inkriminált cikk *«A gazdaságok és a legmagasabb körök»* címmel az *«Állam nélkül»* című lapban jelent meg 1898. évi július havában. Szerzője: Schmitt Jenő dr., aki egyszersmind a lap felelős szerkesztője is.

Schmitt elvállalja a szerzőséget. Ezzel a bizonyítási eljárás befejezést nyert.

A vádbeszéd.

Geguss Gusztáv kir. főügyész helyettes tartalmas és hatásos szép vádbeszédében a többi közt a következőleg szólt:

A felolvasott hírlapi cikkek összbenyomása az, hogy tartalmaik zavaros keveréke a szocializtikus elmélet értelmében, a létező állami és társadalmi rend felforgatására. — A velük való intézkedés pedig a neboldondítás egyéb mesterfogásaival együtt arra van irányítva, hogy egy hiu ábránd fejében elvegye azt a néhány fillért, mit a nyomor még itt ott meghagyott.

Ennek a sajtónak, de különösen a *Földművelő*-féle sajtónak symboluma nem a magasban szárnyaló sas, nem a nyílrepülő sólyom, amely elé szabadsága határait a saját szabadsága vonja meg, hanem a sunyi, az alattomos, a fölakadó veréb a jelképe, amely ott ólálkodik a falusi viskók udvarán és elcsipít titkon a morzsát a szegények asztaláról.

Micsoda emberek ezek, akik így kezelik a legnemesebb fegyvert, a tollat. A nyomorúság parazitái ők.

Nem a szegénység lökte őket a felszínre, miként a hegyesek öble a látást, hogy adják meg a viágnak a forrongás jeleit, hanem ők ojtották magukat belé, hogy forrongásba hozzák, amíg akarva vagy nem akarva kiélkül és felhasználják élet-céljaikra.

A néptanító proletár apostolok ott tüzték ki rendszerint évek óta a vörös lobogót, ahol a hírlapi támadásra kiaknázott hatóságok intézkedések fölmerültek. Midőn a magyarországi szocial-demokrata pártból kivált és önmaga lett pártiszter: ott tüzte ki azt a lobogót Várkonyi István is. Ezek a területeken, melyek a féltelen szocialista igazságok következtében ismételve voltak véres kitérésnek színhelyei, teljes erővel indult meg a lelketlen bujtogatás, a hamis alapokon való szervezkedés.

A nép minden látszólagos ok nélkül újra megmozdult. Napirenden voltak a titkos gyülekezések, éjjeli összejövetelek. A komor jelenségek közé hang is vegyült, — a fanatizált pártbívek esküje.

A hatósági beavatkozásra elengedhetetlen szükség volt.

Népámtásra szánt hamis állítás az, mintha a főszolgabíró azért avatkozott volna be, mert a nép újságot olvasott. Az sem igaz, hogy ő lövetett. Alattomos, kiszámított gonoszság, mintha arra a szerencsétlen lövésre nem lett volna más ok, mint csak az, hogy valaki a tömegből szólni mert.

Az a boldogtalan ember, aki áldozatul esett Kántor-Jánosban a rendfentartás érdekében, az ő fanatizált lelkének mámorában, szenvedélyeinek örvényő kitérésében a csendőri fegyvert ragadta meg. A verést visszahull ezeknek a vádlottaknak fejére. A hírlapok, melyeket a csendőrök Mihályiban foglaltak le, — nem rendes uton jutottak a mozgó nép kezébe. Titkon küldözték, hamis jelzessel juttatták oda azokat, mint a csempészek a maguk rejtegetett portékáit. Dugáru volt itt minden küldemény — azzal szemben pedig kivétel az eljárás mindenütt a világban.

Mindent megtettek a vádlottak a gyűlölet elhíntására a népharag felkeltésére.

Az a nép olvasta, annak a népnek körében terjesztették e ceket a lapokat, amely elhínta a felolvasott egyik cikk szarhat, hogy a mozgalom élén királyt áll, támo-

gatói pedig grófok, hercegek és miniszterek.

Schmitt Jenő dr. a minden logikát nélkülöző szenvedély elvakultságával szállt alá az eszmék birodalmából és lett a demagogia ingoványja talaján a felforgatók czinkosa. Nincs tehát joga fészkelődni az ellen, hogy együttesen került a vádlottak padjára ezekkel a tudatlan emberekkel, a kik salakjai a szocializmusnak egyénileg, mert ő viszont azokat a tételeket teite magáévá, amelyek salakjai a szocializmusnak.

Ebben a körülményben meg van íme a sorsközösség magyarázata, de önkénytelenül lép előtérbe mégis a kérdés: mi vitte a magyar földművelő nép közé ezt a férfit, aki nemcsak gondolkozásánál és érzelmeinél fogva idegen, hanem származásánál fogva is, ha ugyan élni merne ezzel üzelmeinek mentségére?

Azok után a különféle vergődések után, amelyekkel önmagának érvényesítése és tévtanainak propagálása érdekében ez a vádlott kifejtett, ott vélte megtalálni Schmitt Jenő dr. is a régi fogva bujtogatott *legelső népelemmel a cselekvésre a tért.* Kikopott mindenünne, ahol hivatottak állniának vele szemben elméletének objektív mérlegelésére és oda zülött le pervers bölcseletével azok közé, akik saját vesztükre csak a rosszat értik meg elméletéből, amely így válik másokra nézve veszedelmé.

Nem rajta mult és társain se mult, hogy czélt nem ért az igazság.

A cikkbe foglaltak megállapítják ellene a btk. 172. §-ba ütköző igazságoknak sajtotvetségét, de megállapítja a másik két vádlott ellen is éppen ugy, mert legjobb meggyőződésük szerint rájuk bizonyítottam azt a veszedelmes törekvést, melynek fogva mindent megtettek arra nézve, hogy az indulások és szenvedélyek fölgerjesztésével gyűlöletre ingereljék a népet az állami és társadalmi rend, a fennálló jogi és politikai intézmények ellen. Kéri elítélését.

Geguss beszéde végén kéri Várkonyi Istvánnak és Schmitt Jenőnek elítélését, czeplédi Várkonyi Istvánnal szemben azonban, mivel ezt ártatlannak tudja, elejti a vádat.

Fél órai szünet után reggeli fél nyolc órakor elnök a tárgyalást ismét megnyitja és felolvassa a sajtóbíróság ítéletét, amely szerint czeplédi Várkonyi Istvánt felmentik.

A czeplédi Várkonyi István nem kért a kincstártól semmiféle kártalanítást és nagy örömmel hagyta el a termet.

A védőbeszéd.

Eötvös Károly a többek közt így szólt:

Az ügyész hangulatokra alapítja vádját. A szocializmusnak igazságai vannak — ugymond — ezek előtt meg kell hajolni. Azoknak az igazságoknak igazságot kell szolgáltatni, ha ezt nem teszi meg a társadalom, akkor a védekezés hiábavaló. Ami igazság a szocializmusban van, annak győznie kell, ha minden tekintély romba dől is.

En tiszta magyart, egyetlen egyet se látam szocialistát, tiszta magyart, olyat, aki egészséges társadalmi, családi viszonyok között él, akivel született, vele nőtt fel, vele hal meg. vagy soha se hal meg, fájának egykor fönnállott, egykor bekövetkező dicsőségéhez ragaszkodik, oly embert szocialistának nem láttam, akár minek mondja magát.

Nem szabad a szocializmus ellen úgy küzdeni, hogy szuronyal vesszük el a tulajdont, mint ezt Kántorjánosban tették.

A védők ekkor összesugtak.

— No feccgjetek! — kiált rájuk Eötvös és folytatja beszédét.

A főzvádi gyűlöletet akar Várkonyi ellen kelteni. Ezután sorra taglalja a Várkonyi ellen emelt vádakot. Es elmondja mindazokat a zaklatásokat, amelyekben a rendőrség Várkonyit részesítette, Várkonyi lakását feldúlták, még pénzét is elvették, őt és családját állandó detektív — felügyelet alá helyezték. A detektívek folyton tartották Várkonyinál házkutatást.

— És itt azt kérdem — fakad ki Eötvös — azért áll fenn Magyarország ezer esztendő óta, hogy uton-úfélen detektíveket keljen látni! (Derűtség.)

Ami a hangot illeti, amelyben ezeket a cikkeket írták, különösen a papi javak szekularizációját szelöltető cikke, vegyék tekintetbe, hogy ezeket nem finom kezű német szabó, hanem ásó-kapához szokott kéz írta. (Derűtség.)

Hivatkozik az 1848: XVIII. t. cz. 1. §-ra, amely szerint gondolatait sajtó útján kiki szabadon terjesztheti.

Beszéde végén foglalkozik még Boros

István szerepével. Boros kijelentette, hogy a cikkeket ő írta. Várkonyi azt mondja, hogy ő nem írta. Mikor ez a tény, mikor előáll az egyik és mondja: itt is ir oly cikket, mert paraszt ugyan, de azt meg tudja csinálni, akkor az ügyész urnak nem szabad előállani azzal, hogy sértené az esküdteket, ha Boros szerzőségére nézve a bizonyításba bele menne.

Az igazságszolgáltatásnak két mérlege van, az egyikben van a büntetés, a másikban a frázis, ott is nagy sulynak kell lenni. S mikor az egyik mondja én írtam, a másik azt mondja én nem írtam, akkor a másik mérlegbe a közvádó kir. ügyész ur sem tud egyebet dobni, mint frázist, erre igaz-ágot mondani, büntetést kimondani nem lehet. Azért én bízom az esküdteketben, bízom a sajtóbíróságban s kérek igazságot!

Neuschloss Tivadar dr. Schmittnek védője az egyik bevádolt cikkre nézve szólt azután. Az igazságok még csak árnyéka sincs a cikkben. Német és francia idézetekkel fejtegeti az igazság fogalmát. Schmitt cikkében nem lehet szó osztály elleni igazságról, mert hiányzik az igazság és hiányzik az osztály. Schmitt eszméi óriási lépéssel közeledtek a megvalósulás felé a czári manifesztum által. Szól a Schmitt Jenő által alapított szellemi vallás 57 hitágazatáról, az ideális anarchizmusról, amelynek leghivatottabb képviselője Schmitt. Felolvassa Tolstoj nyilatkozatát Schmitt Jenőről. Oroszországban ir ily Tolstoj. Ne legyünk mi reakzionáriusabbak Oroszországnál,

Egy esküdt közbeszólt: Magánlevélben mondta ezt Tolstoj.

Neuschloss: Nyilvánosan is így ír ő, kéri a felmentést.

Pártos Béla Schmidt dr. ellen indított vád alapja az, hogy az államot támadni meri. Pedig ez semmi esetre sem lehet büntetendő cselekmény. Lehet téves az ő felfogása, de azért börtönbe vetni nevetséges lenne. Milliók vannak akik ezt a hitet vallják és senkinek sem jutott eszébe megbüntetni őket. A nagy egyenlőtlenség bizonyítására sok példa közül felhozta, hogy amíg a püspökök százezer forintnyi jövedelmet vágnak zsebre, addig vannak lelki pásztrok akik hetenkint alig látnak kétszer hust. Böles Salamont is idézi védeencze, valamint a bibliai Krisztust, de ezeket hála istenek a közvádó nem ültetheti a vádlottak padjára. Tagadja hogy az *Állam nélkül* cikke az állam békéjét megbontaná. Tiltakozik az ellen, hogy védeenczét egy kalap alá vonták ezekkel a hívtány emberekkel. Felmentést kérek.

A viszonylás.

Geguss kir. ügyész: Legyenek az esküdtek meggyőződve, hogy kötelességerzett készletti arra, hogy felszólal. A hatalmasan felfegyverzett védelemmel szemben néhány szava van. Szomorú kép az, melyet e tárgyalás elébe rajzol. Nem trefa tárgya ez, bántó még a humor szívirványa is. Deák szelleme, mire Eötvös védő hivatkozott, nem vonható ide. Deák beszédét a papi javakról nem lehet kapcsolatba hozni Várkonyival. Ennek cikkei a papokat *haszontalan, hunczfut gazembereknek nevezte.* Őt a védő hangulat csinálónak nevezi, ezt visszautasítja, mert minden valamire való köztisztviselő, magyar is egyuttal. Eötvös azt mondja, hogy nem látott még magyar szocialistát. Mi fájdalom. látunk itt eleget. Ha jelen lett volna védő ur itt nemrégiben egy tárgyaláson, mikor egy vérbeli magyar, itt ebben a teremben politikai hitvallását így fejtegette, *hogy nincs hazá, nincs Isten. Ott keressük a hazát, ahol telő van a hasunk.* Ha ezt hallotta volna tisztelt Eötvös ur, kiábrándult volna. El akarja hitetni védő, hogy Várkonyinak mennyi kárt okozott az ügyesség mikor elkoboztatta a lapot. Az egyik tanu kijelentette, hogy nem szenvedett semmi kárt, kivéve azt az 1 frt 20 krt, amit Várkonyinak küldött. No hát ha Várkonyi annyira szívén viseli a szegény nép érdekét, küldje vissza ezt a pénzt. A védőkönnyeket hullat a fölöt, hogy a csendőrök agyonlőttek néhány nyomorult embert, de megelégedett arról, hogy hány csendőr esik kötelességének áldozatul. Az az üldöztetés, amit Várkonyi szenvedett, semmi összefüggésben nem áll ezzel a sajtótárgyalással. Ezeket

amiatt a bünper miatt szenvedte, mely ellene Nyiregyházán folyik. Hála Isten Magyarországon ártatlan embert le nem tartóztatnak.

Az ügyész azután Neuschloss dr. és Partos beszédével fogalkozva azzal végzi, hogy az *«Allam nélkül»* című lapnak nem volt szabad anarkista eszméket bele dobni az eszmék zür-zavarába, Vádlott pedig ezt tette. Kéri az eskütteket mondják igazmondásukban a bünöst.

A vádlottak beszéde.

A *védők* rövid válasza után **Várkonyi** emelt szót. Nem volt szándéka felszólalni, de nem hallgathat ama súlyos vádakra, melyekkel a közzéadott elárasszja. Ő, mikor lapját megindította, az elnyomott népet akarta az olvasásra szoktatni. Az ügyész szemére lobbantja, hogy kizsebelte a népet, ez fáj neki. Ő anyagi áldozatok árán tartotta fen lapját, hogy a magyar nép művelődését elősegítse. Az ő lapja másfél krajczárért volt kapható, a többi lap ilyenformán jobban kizsákmányolja olvasóit. Azzal vádolja az ügyész, hogy a nép utolsó fillérért akarta elvenni. Ő ha tévedt, csak is abban hibázott, hogy az egyszerű emberek beküldött cikkeit kijavította. A hatóság egyszerre megrohanta, lefoglalta összes iratait, pénzét, mert a lapot ki merete adni.

Törekvése nem volt oly piszkos, mivé az ügyész állítja. Az ő vágya a művelődés terjesztése volt. Kéri, hogy mentesék fel.

Schmitt Jenő dr., az ideális anarkista fogott ezután beszédének elmondásához. Minden legdurvább megtámadás között az fáj neki legjobban, hogy magyarságát vonták kétségbe.

Elnök: az ügyész nem bántotta?

— De igenis szememre vetette, hogy teljesen idegen vagyok. Gyermekkorom óta vagyok — így folytatja — Magyarországon, magyar ezredben voltam katoná. Felháborodom, ha lázítással gyűlöltre való izgatással vádolnak, hogy kikoptott egyéniség vagyok, aknamunkák vagyok. Pedig egykor, mikor fényes jövő küszöbén álltam, mily büszkén neveztek magyar embernek. Mikor azt az üzenetet kaptam a magyar minisztertől, hogy szakítsak a külfölddel, jöjjenek haza s foglaljam el helyemet az egyetemi tanszéken. Most pedig országfelforgató gyűlöltre izgat a legenyhébb czimem.

Elnök: Semmiféle gyanúsitást sem használtak ön ellen.

Schmitt dr. Eleget hallottam, hogy *«gaz fizkö, a szocialisták alakja, Lucchenivel egy sorba állítottak»*, ennél nagyobb gyalázzal embert nem lehet illetni.

Geguss főügyész: Ugyilátszik nem értette meg a vádat.

Vádlott: Pedig mi volt a bünöm, leálcáztam a képmutatást. A krisztus emlegetének követésére izgattam. Hát aki ennek szelidségét hirdeti, az izgat? Engem is úgy üldöznek, mint annak idején Jezsaiást. A nazareti Jézus nem hirdette oly szeliden a szeretet vallását, mint én. Az keményen hirdette a gazdagok és farizeusok kárhózatát, mikor így kiáltott fel: — »Jaj a gazdagoknak.« En az örök szeretetet irtam programul zászlónkra.

Elnök: Nem engedhetem meg, hogy folyton arra hivatkozzék, a kinek emléke milliók kegyeletében él. *«Ha folyton őt emlegeti más eszközök közvnyulok»*.

Schmidt dr. *«Hát krisztus neve meg van tiltva?»*

— Folyton azt emlegeti.

E megszakítás után Schmit Jenő dr. áttért a szabócsi zendülésre, mikor a csendőrök rakásra ölték a földnépet az elfogottakat pedig spanyol torturával kínózták.

Elnök (csenget.) Semmi köze hozzá most mint vádlott a saját ügyét védje. Látom, hogy nagy beszédet akar mondani, szívesen adok öt percet, hogy beszédjéből a nem belé illő részt törölje.

Schmitt. A folytonos megszakítás nagyban akadályoz. A szabócsi kegyetlenségekről voltak teli a lapok.

Elnök: Ami az ujságban áll, az meg nem igaz.

— Tényekre hivatkozom.

Elnök: Az esküttekhez szóljon, ne a közönségnek beszéljen, már másodsor figyelmeztetem, hogy ne prédikáljon, hanem védekezzen.

Ez a védelem. Az ügyész azt hányja szemünkre, minket tesz felelőssé a vérengzésért mi . . .

Elnök: Saját személyét védje, ne beszéljen *«per mi»*. Ismételve figyelmeztetem, hogy csak a saját védelmére szorítkozzék és pedig, hogy röviden összefoglalhassa, öt perczre felfüggesztem a tárgyalást.

Szünet után **Schmitt** dr. újra felvette beszédének elejtett fonálát, újra egyházatyák és a szentírásból vett idézetekkel fűszerezte előadását s változatosság okáért a *Földművelő* egyik számát kezdette felolvasni.

Egy esküdt: Ismerjük az összes inkriminált cikkeket.

Schmitt dr.: Csak még a második cikkre nézve kívánom azt megjegyezni, hogy annak alapondatát nem én, hanem Aranyaszájú szent János írta, abból merítettem azt a véleményt, hogy Magyarországon nagyobb a reakció, mint egykoron Bizanczban volt.

Elnök (csenget): Konstatálom, hogy ön védelmet előterjeszteni képtelen, tehát megvonom a szót.

Elnök: Konstatálom, hogy ön védelmet előterjeszteni képtelen, tehát megvonom öntől a szót.

Az elnök azután a *vádpontokat* 27 kérdésben összegezve átadja az eskütteknek, figyelmeztetve őket bírói esküjökre, hogy igazságosan és becsületesen ítéljenek.

Az esküttek verdikthozatalra vonultak vissza.

Az esküttek verdiktje.

Az esküttszék ítéletét d. u. fél 3 órakor hirdették ki.

Az esküttszék **Várkonyi** Istvánt *több cikkre nézve vétkesnek* Várkonyi vétke s szolgálói és a csendőrség elleni becsületsértésben az oasztálygyűlöltre való izgatásban.

Schmitt Jenőt *nem vétkesnek* mondották ki.

Schmitt 6 szóval 6 ellen, illetőleg a másik cikkre nézve 8-al 4 ellen mentették fel.

Geguss kir. ügyész erre indítványozza, hogy Várkonyi két rendbeli nyilvános becsületsértés vétsége és két izgatás sajtóvétsége miatt ítéltessék el s a lefoglalt lappeldányok elkoboztassanak.

Eötvös: A lehető legenyhébb büntetés kiszabását kéri, mert Várkonyi ellen minden oldalról, minden lehető és lehetetlen módon folyik még mai nap is a hajszá.

A bíróság visszavonult ítélelhozatalra.

A bíróság Várkonyit **tíz hónapi fogházra ítélte.**

A képviselőház ülése.

A lapok már előre jelezték, hogy a mai napról **Sima** Ferencz hatalmas tüdeje gondoskodik. A hír hatása a t. Ház környékén mindenfelé meglátszik. A Sándor-utczába gyéren érkeznek a fogatok, — a Ház folyosójánál csak az ülésterem üresebb.

Legnagyobb számmal a nemzeti párt vonult be a terembe, — a függetlenségek közül csak négyen hallgatják **Sima** Ferencz széles mederben folyó szóáradatját.

Sima előtt csak **Szilágyi** juthat szóhoz: **Kemény** Géza báró mandátumát mutatja be.

Azután feláll **Sima** Ferencz s rákezdi.

— Az irás szavaival kezdem a beszédemet: — szól **Sima** — *«Tisztelet apádat és anyádat, hogy hosszú életű lehess a földön.»* Ez Tisza Istvánnak szól, aki az obstrukcióról, melynek nálunk Tisza Kálmán a szülő-

atyja, olyan megengedhetetlen kirohánással nyilatkozott.

— Figyelmeztetem a képviselő urat — szól **Szilágyi** — hogy *«a fiai kegyelet nem politikai motívum s itt a Ház előtt nem illik azt megsérteni»*.

— Tisza István gróf nem jogosult arra — folytatja **Sima**, — hogy az ellenzékelt leczkésztesse. Tisza széde nem is annyira az ugraiaknak szól, mint inkább felfelé. Ezért nagyon ajánlatos, hogy Bánffy fölé óvakodjék.

Sima sajnálatos és megdöbbentő jelenségnek tartja, hogy épen az ő megyéjéből, Csongrádmegyéből, siettek először Bánffy segítségére. Csak az a vizsgálat ebből a dologban, hogy az erőszakos hivatalos többséggel szemben, ott a népek egy független tömege áll. Ha nem erőszakoskodnának ott a választások alkalmával, hát bizony egy kormánypárti képviselő sem jönne abból a megyéből ide a parlamentbe.

A baloldal derűltége közt kéri **Sima** a jobboldaltól, hogy ismeri-e Bánffy terveit? vagy talán **Perczel** Béni tudja-e? Természetesen nem tudja, mert ha Bánffytól felvilágosítást kérnének, ezt felelné:

— Nem elég-e, hogy fejenkint megvettelek benneteket, hát még nyilatkozatot is akartok?

Sima most kedves témájára, a csongrádmegyei állapotokra tér át. Elmondja, hogy **Vadnay** Andor főispán az ellenzéki értelmi tisztviselőket sorra felfüggesztette s kijelentette előtük, hogy visszahelyezi hivatalukba, ha Simától elpártolnak.

Második Dessenffy-ügy — kiáltja **Rakovszky**.

Sima arról beszél tovább, hogy **Vadnay** főispán s közegei *«hivány»* erőszakosságaik *«posványába»* súlyesztik a megyei közéletet.

Szilágyi hevesen csenget s rászól **Simára**:

— A képviselő ur oly kifejezéseket használ, minőket még távolról sem lehet használni. Eppen azért rendreutasítom. Mindent el lehet mondani, minden visszaélésre rá lehet mutatni, de a *«hivány»* és *«posvány»* kifejezéstől tessék tartózkodni.

— Tisztelettel hajlok meg az elnök szavai előtt, — szól erre **Sima**, de ezekről a tényekről szólva akaratlanul is a megfelelő szavak fölülnek ajkamra. *«De vigyáznai fogok, mert az egész napot biztosítani akarom magamnak.»* (Derűltség.)

Sima a legutóbbi csongrádi obstrukciósellenes határozattal foglalkozik s előadja, hogy az indítványozó **Burg Dénes** patikát akar kapni politikájáért.

— *«Inkább adják Buzáthnak!»* — szól kollegiális szeretettel **Rakovszky** István.

Miután **Sima** ilyen modorban *«negyed egyig»* tárgyalta a csongrádi állapotokat, nagy derűltég közt így szól:

— *«E bevezetés után, melylyel az ország közvéleményének s a parlamentnek tartoztam, hogy a csongrádi határozat értékét megvilágítsam, — ráterek beszédem tulajdonképeni tárgyára.»*

Sima ezután déli *«egy óráig»* fejtegeti, hogy a Bánffy-kormány kijátsza a törvényt. Amikor legnagyobb hévvel kiáltja:

— Majd megtudja, hogy *«az ország-nak a törvény kell-e vagy Bánffy...»*

Szilágyi hirtelen feláll s viharos derűltég közt e szavakkal menekül a végtelen szóáradat elől:

— *«Öt percz szünetet adok!»*

A szünet után **Sima** lankadatlanul folytatja beszédét s arról beszél tovább, hogy a kormány megbuktatására minden hazafinak szövetkeznie kell.

Majd viharos derűltég közt aposztrofálja **Szöts** Pál fiatal kormánypárti képviselőt, aki mosolyogva hallgatta fejtegetéseit, hogy hát ő, mint a szabadelvű párt komoly tagja, ismeri-e Bánffy terveit? Majd folytatja a személyes jellegű érvelést s **Hegedűs** Sándort igyekszik a kormányzat helytelen voltáról meggyőzni.

Sima végül határozati javaslatot nyújt be, amely szerint az országgyűlés

mindaddig ne tűzze napirendre az indemnitit, amíg Bánffy nem nyilatkozik, hogy az önálló vámtérület híve. Az ülés ezzel délután két órakor véget ér.

TÁVIRATOK

ÉS TELEFONJELENTÉSEK

A Dreyfus-pör.

Páris, november 4. (Az *Esti Hírlap* távirata.) A Gaulois valótlanak mondja azt a hírt, hogy **Ficquart** ellen megszüntették az eljárást. A vizsgálatot még nem fejezték be.

A *Journal* szerint a semmitőszék a **Dreyfus-pör** revíziója ügyében *«hétfőn kezdi meg a vizsgálatot és minden hét első három napját fogja ennek az ügynek szentelni. Azt hiszik, hogy a vizsgálat talán több hónapig fog tartani.»* Kijelentik, hogy **Dreyfus visszatérése szükséges.**

A *Volonte* azt mondja, hogy **Dreyfus** lefokozása napján **Darras** tábornok, aki az akkor kivonult csapatoknak parancsnoka volt, az eset után lázt kapott és a hozzá hivatott orvosnak ezt mondta: *«Barrátom, ma reggel egy ártatlan embert fokoztunk le.»*

Kréta.

Páris, nov. 4. (Az *Esti Hírlap* távirata.) A Havas-ügynökségnek azt jelentik Athénből, hogy odaváló kormánykörökben **György görög hercegnek Kréta ideiglenes kormányzójává** való kinevezését legközelebbre várják.

ESTI HIREK.

Rendőri hírek.

— **Öngyilkos vendégfő.** **Maly** Venczel 38 éves chlunizti születésű vendégfő Rottenbiller-utczá 21. sz. a házban lévő lakásán az éjjel föbe lötte magát s szörnyet halt. Levelet hagyott hátra, melyben elmondja, hogy azért ölte meg magát, mert üzlete rosszul ment, s e miatt feleségével napirenden volt a perpatvar. Holttestét a bonczoló intézetbe vitték.

— **Lábtörés.** **Tessényi** Ferencz 30 éves kocsis neje a Hajdu-utczá 16. szám alatt épülő háznál eltörte ballabát. A Rókusba szállították.

Külömfélék.

— **Vak láрма.** Ma délelőtt borzasztó merénylet híre terjedt el a fővárosban. A képviselőházban, a kávéházakban, a hivatalokban, az utcán, mindenütt szorongva csak erről beszéltek az emberek. A délelőtt és dél folyamán szerkesztőségünk telefonját valóságos ostromolták a kérdezősködők. A hír elterjedése után a képviselőházban **Bánffy** és **Perczel** azonnal a miniszteri szobába siettek, hogy esetleges intézkedéseket tehesenek s a hivatalos táviró utján kérdezősködtek, a gödöllői postahivatalnál, hogy tudnak-e ott a merényletről valamit. Sem a gödöllői postahivatal, sem a budai várkapitányság, sem a pestmegyei főispán és alispán nem értesültek a merényletről. Munkatársunk volt a belügyminiszteriumban is, ott sem tudnak semmit a dologról. Általános a hiedelem, hogy az egész merénylet híre *«börzemanipuláció»*.

— **A Hentzi-szobor.** A Hentzi-szobrot a Lipótmező közelében levő cs. és kir. kadetiskola kertjébe, csak a jövő év első felében fogják felállítani, mikor a miniszterelnöki palota lebontásával kapcsolatban a Szent György-tér szabályozása illetőleg leemlyítése meg fog történni.

Azon a ponton, ahol ma a Hentzi-szobor áll, körülbelül másfél méternyílvelfogják a teret lemélyíteni.

Divatárus tanfolyam. Az országos iparoktatási tanács elhatározta, hogy három havi divatárus tanfolyamok szervezését fogja a kereskedelemügyi miniszternek javaslatahoz hozni, melyek a divatosság egész körét felölelve, mérsékelt tandíj mellett a divatárus ismeretek és ügyességek elsajátítására széles körben alkalmat nyújthatnak.

Az angol udvari körökből. A jelenlegi német császár és Bismarck nyilvánosságra hozott leveleiben érdekesen van megvilágítva az angol királyné környezete. Különösen érdekes az abban a viszonyban, melylyel az udvar Viktória porosz hercegnőnek a meghalt Battenberg Sándor herceggel szándékolt eljegyzése iránt viselkedett. Balmoralban ugyanis nehezen tudták felfogni, hogy daczára Viktória királyné és Frigyes császár felesége abbi határozott kívánságának, az eljegyzés létrejött, mégis valami intrikáról volt szó, melyeket e két magasállású hölgy az angol politika kedvéért követelt volna el, s melyek a Battenberg családról megvetőleg emlékeztek volna meg. Azoknak a leveleknek a nyilvánosságra jötté bizonyára Frigyes császár feleségét is mélyen sérthette, úgy hogy az egyhamar nem igen jön a berlini udvarba. Angliában kibérelte Bucelenech hercegtől a Ditton parkot, amely Windsorhoz és Londonhoz közel van, úgy hogy most könnyen érintkezhet felséges anyjával Viktória királynéval, aki Windsorban lakik. Ezen a héten a welszi hercegnő is hazajön leányával Károly don herceg feleségével és így majdnem az egész királyi család együtt lesz. Az angol publikum bizonyára erősen csodálkozott, mikor a királynő a múlt hét péntekén mély gyásza ellenére bált adott Balmoralban. Sok szó esett erről a bálról, pedig a királynő ezzel nem a gyászát akarta levetne, hanem a királyi szolgaszemélyzet ki a szomszédos bérlekkel bemutatott rokonainak, Adolf lippe schamburgi hercegnőnek és nejeének a felvidéki táncokat. Mert bizony a királynő az ő félszázados gyászát most is csak olyan mélyen viseli, mint férjének halála után. — Az ő gyásza különben igen sajátos. Azok, akik legközelebb állnak hozzá, beszélnek, hogy hálószobájában óriási két személyre szóló faágy van, melyet annak idején még boldogult férjével osztott meg. Az ágy azon része fölött, amelyben férje feküdt, a fejkendő fölött hercegi férjének óriási fényképe van, mely a herceget holtan, koporsóba tétele előtt ábrázolja. A kép fölött nagy koszoru van, mellette pedig egy óratartó, amelyben a herceg órája van. Bárhová megy a királynő, mindenütt egy ilyen hatalmas ágy várja őt, a kép, óratartó és óra pedig mindig vele vándorolnak. Ez a kétszemélyű ágy különben, bár a mai izlés szerint kissé furcsa, sok angol helyen meg van, főképp királyi hercegeknél. A welszi hercegek is, daczára, hogy a világ folyton azt beszélte, hogy viszályban vannak, otthon mindig ilyen terjedelmes ágyat használtak.

A bécsi pestis kiütése. A Berliner Klinischer Wochenschrift hiteles történetét adja elő a bécsi pestis keletkezésének. Az elhallt Müller dr. a pestisexpedició vezetője csak klinikai tanulmányokkal foglalkozott, míg a bakteriológiai intézetben Weichselbaum dr. professzor két segéde dolgozott. A pestis tanulmányok az intézetnek egész elkülönített szobájában folytak, rendkívül kinos rendszabályok mellett. Már maga a kutató neve biztosított a legkiterjedtebb gondosságról. A kísérleti állatok korántsem szaládgáltak, hanem bádglapokon álló kaliczákban voltak. Ha valamely állat elpusztult, akkor ő maga és kaliczáját napokig szublimátoldatban áztott, aztán elégették. Minden tárgyat és öltözetet, melyet a laboratóriumban használtak, a használat után fertőtlenítettek és elégették. A terembe senkinek sem volt szabad belépnie. A betegek pedig egyáltalán nem érintkeztek a pestisbaczi-

lusokkal dolgozó orvosokkal, mert a bakteriológiai intézet az «Allgemeine Krankenhaus» egész külön félre- eső szájnyában volt elhelyezve. A lapok az elhalt Barisch szolgáról azt írták, hogy részeges volt. Ez nem áll. A szolga intelligens, ügyes és józan ember volt, akit felebbvalói figyelmeztettek a nagy felelősségre. Sőt nagyon sok olyan dolgot, amit különben a szolgák szoktak végezni, az asszisztensek maguk végeztek. Barisch csak az állatokat táplálta és azok lakóhelyeit meg a dolgozó asztalokat tisztogatta. Egyetlen egyszer nem immunizálta magát a szolga, mikor belépett, de félév telt el ezután, anélkül, hogy megbetegedett volna. Bizonyosan szerencsétlen véletlen volt az eset az, hogy Müller dr. maga kezelte a megbetegedett szolgát, abban leli magyarázatát, hogy egyedül ő volt a pestisből klinikailag kiképezve. A Deutsche medicinische Wochenschrift különösen rámutat a bécsi pestis betegség alapos tudományos jelentőségére. Bizonyossá lett, hogy a pestis-bacillus, bármely körülmények közt lépjen is fel, tekintet nélkül a külső vagy belső viszonyokra és körülményekre, a testbe jutva, egymaga képes a postisbetegséget előidézni.

A Hódolói díszfelvonulás. Eisenhut Ferenc: óriási körképe látható Városliget, Andrássy-ut végén, reggel 9-től este 5 $\frac{1}{2}$ óráig. Belépő díj 50 kr gyermekjegy 30 kr.

Az Esti Hírlap sorsjátéka.

A magyar újságolvasás megkedveltetésére és szélesebb körökben való terjesztésére az Esti Hírlap közönsége, tehát az egykrajzáros hírlap minden vevője számára mindennap a törvény felügyelete alatt álló tárgysorsjátékot rendezünk.

Egy hrajzárért az Esti Hírlap minden vevője játszik és pedig nem csupán az aznapi számokra való sorsoláson, hanem a heti sorsoláson is. A rendes napi sorsjáték nyereseményének értéke 5 korona. A heti nyereseménynek pedig, amelyre az egész hét valamennyi napján, hétfőtől szombatig kibocsátott lapszámok játszanak, 200 korona. Gondunk volt arra, hogy valóban pénzértékű, mindenképpen becses és — szükség esetén — azonnal pénzre tehető nyereseménytárgyakat adjunk. Így valószínűleg a rendes napi ötven koronás nyeresemények a következők:

- Szép nagy olajfestmény arany keretben vagy Női aranyóra, arany lánczsal.
- A kétszáz koronás nyereseménytárgyak:
- Kitűnő gyártmányu bicikli vagy Kettős fedelű férfi arany-óra, aranylánczsal.

- Azok számára, kiknek a nyereseménytárgyak nem felelnek meg, a nyertes lap-példány bemutatása után utalványt állítunk ki, melynek alapján az alantabb megnevezett ismert jónévi fővárosi cégeknek 50 illetőleg 200 korona értékű tárgyakat kaphatnak.
- Sternberg Armin és testvére-nél (Kerepesi-ut 36. sz.) hangszereket.
- Lukács M. Mártonnál (Váci-utca 4. sz.) ékszereket.
- Grossmann S.-nél (Bécsi-utca 5. sz.) férfi-ruhákat.
- Berényi és Frankl-nál (Kossuth La-jos-u. 21. sz.) női ruhákat.
- Szimon Istvánnál (Váci-körút 12.) fűszereket.

A csütörtöki

lappéldányainkra való sorsolás ma pénteken délelőtt ment végbe Weinmann Fülöp dr. kir. közjegyzőnek Andrássy-ut 9. sz. II. emeleti irodájában. Az 50 koronás nyereseményre való sorsolásban résztvettek a november 3-iki csütörtöki és napi kelettel kibocsátott összes lappéldányok a lap homlokzatán olvasható számokkal. Nyertének kihuzatott a napi 50 koronás nyereseményre a november 3-iki csütörtöki

*** CK-613 ***

mint azt a Mocsigay Jenő, Weinmann Fülöp dr. kir. közjegyző helyettese által felvett tanusítvány hivatalosan igazolja.

AZ ESTI HIRLAP
Honvéd-u. 4.

SZÍNHÁZAK.

Mai színházi műsorok:
Nemzeti színház: Többet észszel, Paillonon vigjátéka 1 felvonásban. Utána A bagdadi hercegnő, Dumas sándor színműve 3 felvonásban. Főszereplők Dezso, Naday, Csillag, Mihályfi, Hegyesi, Vizvári, Horváth, Gyenes. Kezdeté 7 órakor.
Operaház: She, Mader Raoul balletje 2 részben, 11 képben. Kezdeté 7 órakor.
Víg-színház: Aeneas papa, Pineró vigjátéka 3 felvonásban. Főszereplők Hegedűs, Lányos I., Góth, Balassa, Tapoleczai, Varsányi, Gyöngyi. Kezdeté 7 órakor.
Népszínház: Bibliás asszony, Mars és Hennequin operettje 3 felvonásban. Főszereplők Nemeth, Szirmai, Solymosi, Lubinszky, Tollag, Urvary, Küry, Csatai, Gazsi M., Vidorné. Kezdeté 7 órakor.
Magyar Színház: Tíz év, Leztkó dramolettje 1 felvonásban, utána A baránykák Varny operettje 3 felvonásban. Főszereplők Sziklai, Kalmar, Rózsahézy, Miklóssy, Láng E., Haller J. Kezdeté 7 $\frac{1}{2}$ órakor.

KÖZGAZDASÁG.

A mézárások és a börkérés. Tudvalevőleg a budapesti mézárások ipartestület a budapesti börgyárosok kartelljével szemben a bécsi nyersbőr értékesítő egyesülettel lépett összeköttetésbe. A kereskedelemi miniszter erre nézve véleményt kért az országos egyesülettől, amely meghallgatta az érdekelteket.

A börgyárosok azt mondták, hogy a mézárások-szövetkezésnek Bécs felé való gravitálására ok nem volt s hogy ezt a gravitálást nem a budapesti gyárosok, hanem mellettek magánok idézték elő.

A mézárások ipartestület azt mondta, hogy lépésük által megnyitják a budapesti böröknek a külföldi piac s a miniszter által tervezett bórakucziókra nézve ez a szövetkezés csak előnyös lesz.

A nagy-mézárások a következőket mondták: Az egyesülésben összesen 51-53-an vannak, akik — öt-hat kivételével — a legsilányabb árut termelik. Ez az 51-53 mézárások hetenkint 250 bört termel, melyek közül legfeljebb 30-40 jó minőségű. Az egyesülésen kívül levő többi mézárások hetenkint 1400 bört termelnek, melynek 80%-a jó bőr; így tehát az egyesülés inkább a rossz bőrnek csinál vásárt s ez a külföld előtt a mi nyersbőr-produkcióknak nem nagyon emeli híret és tekintélyt. Kétségbe vonják, hogy az egyesülésben levők jó árt kapnak áruikért.

Az országos iparegyesület ezek alapján a következő nézetet terjesztette a miniszter elé:

A mézárások ipartestületében alakított egyesülés gazdaságunkra káros hatással nem lesz, jelentősége attól az erőttől fog függni, melyet a szövetkezésbe lépők egyetértése és kitartása kölcsönöz; ez a kezdeményezés, még ha nagyobb arányokat öltene is, nem fogja börkereskedésünket Bécs felé terelni; nem fog gátlólag hatni a tervezett bórakucziók létesítésére sem s végre börgyáraink termelési érdekeit sem érinti hátrányosan.

Jelentések a tőzsdéről.

A gabonaüzlet Budapesten. A külföldi alacsonyabb jegyzések az irányzatot ellanyhitották, a malmok tartózkodtak a vásárlástól. Elkelt 18,000 q. buza 5 krral alacsonyabb áron.

A következő buzafajok kerültek forgalomba:

Tiszavidéki	900 mm.	70.5 kg.	10.60 frton,
	100	70.5	10.57 $\frac{1}{2}$
	100	77.5	10.42
	800	78.5	10.55
Becskereki	3700	76	10.05
Adai	2500	75.2	10.20
Bajai	1800	78	9.65
Földvári	1300	77	10.42 $\frac{1}{2}$
Fehérmegyi	600	78.5	10.37 $\frac{1}{2}$

Egyéb gabonaneműekben a hangulat szilárd az áruk nem változtak: Rossot 8-8.20, tengerit 5.40-5.60 és zabot 5.70-6.— frton vásároltak.

A határidőpiacon bágyadt hangulat terjedt el, a kenyérmagvak korlátozott forgalomban hanyatlottak.

Kötöltek:

Buza márcziusra	9.59-9.56
Rozs márcziusra	8.19-8.15
Tengeri májusra	4.63-4.64
Zab márcziusra	5.93-5.95

A budapesti értéktőzsde. A nyugati piacokról jelzett hausse mozgalom az irányzatot megszilárdította, a vezető értékek élénkebb forgalomban jelentékenyen javultak.

Az előtőzsdén elfordult kötések: osztrák hitelrészv. 352.80-353.30 magyar hitelr. 382.-388.30 osztrák-magy. államvasut részv. 354.20-353.60 déli vasut-részvény 69.— leszámitoló-bank részvény 253.20-— rimamurányi vasműrészv. 264.—267.25-— köztüvaspálya-részvény 369.—368.25 városi villamos vasut-részvény 227.50 frton.

Záratkor maradt: osztrák hitelrészvény 353.30. magyar hitelrészvény 383.30 osztrák-magy államvasut részv. 353.90 déli vasut-részvény 69.—, leszámitoló-bank részvény 253.25 rimamurányi vasműrészv. 267.25.—, köztüi vaspálya részvény 368.20 városi villamos vasut-részvény 227.50 forinton.

A gabonaüzlet Bécsben. A tengerentúli lanya tudósítások a kontremint fokozottabb tevékenységre készítettek, az áruk lemorzsolódtak.

Jegyzések:

Buza tavaszra	9.40-9.41
Rozs tavaszra	8.12-8.14
Tengeri máj.-jun.-ra	4.93-4.95
Zab őszre	6.14-6.16

Az értéktőzsde Bécsben. Az angol konzolok rohamos emelkedése a spekuláció vételkedvét növelte, az árfo-lyamok kivétel nélkül emelkedtek. Alpino részvények 179 frtig javultak.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 353.40. magyar hitelrészvény 383.50. magyar aranyjáradék 119.40. magyar koronajáradék 97.80 anglo. bank 155.—, osztrák-magyar államvasut részvény 354.— forinton.

Felelős szerkesztő: Gáspár Artur.

Millió embernek a Schneider-féle Páfrány-tokoskák (Galandozó elhajtó)

adták vissza teljes egészéggel.
Pantlikagiliszta
fejlesztő a páfrány-tokoskák által fájdalom nélkül, a leg-rövidebb idő (6 perc) alatt teljesen elhajtatik. E kitűnő gyógyszer nemcsak a galandferegben, hanem gyomorhajtásban szenvedőket is biztosan meggyógyítja. Egy eredeti doboz postai utánvételt 4 frt a pénz-előleges beiktatásával 3.50 frt. Egyedül valódi kapható!

Schneider József gyógyszerész-nél
Resicza, fő-utca 14. (Délmagyarország.)

Valódi arany és ezüst-nemű bevásárlási forrás.

14 karátos arany jeggyűrűk 4 forinttól feljebb; pontosan szabályozott zsebórák 5 forinttól, 14 karátos aranyórák 15 forinttól valamint 13 próbás ui. ezüst tárgyak 6 krajczárjával grammjárt szállít

LUKÁCS M. MARTON
ékszer- és óras cég
Budapest, IV., Váci-utca 4. szám.
a zsinárus-utczával szemközt,
Vidékre árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Biztos fizetéssel felvétetnek

férfiak, asszonyok és leányok utczai foglalkozásra. Jelentkezni lehet délelőtt 9-11-ig, délután 5-6-ig. V. ker. Nonvéd-utca 4. szám a kiadóhivatalban.